

Vastine Kennelliiton jalostusstrategiaan

Hyväksytty Jalostustoimikunnan kokouksessa 17.3.2010.

Hyväksytty Suomen Kiinanharjakoirat ry:n hallituksen kokouksessa 22.3.2010.

Suomen Kiinanharjakoirat ry on keskustellut hallituksen ja jalostustoimikunnan kanssa Suomen Kennelliiton esittämästä yleisestä jalostusstrategiasta ja tuonut esiin seuraavia epäkohtia:

- Jalostusstrategiassa on esitetty useita kohtia, joissa puhutaan koiran luonteesta. Kiinanharjakoirien luonnetta ei tällä hetkellä pystytä mittaamaan testillä, joten ei ole mittapuuta jolla voidaan määrittää erinomainen luonne kiinanharjakoiralle. Luonnetestit eivät palvele meidän rotua emmekä voi luonnetestin tulosten avulla rakentaa mitään tietyn tyyppistä arvojakaumaa rodusta. Oman luonnetestin rakentaminen rodulle olisi aikaa vievää ja ehkä jopa mahdotonta. Ihmisillä on hyvinkin erilaisia käsityksiä luonteista ja rotumääritelmässä olevasta lauseesta ”iloinen, ei koskaan vihainen”. Täten myös tuomarien antamat lausunnot olisivat vain yhden ihmisen näkemystä. Luonteisiin toki pitää panostaa ja se onkin yksi tärkeimmistä osa-alueista kasvatuksessa, mutta on mahdotonta tehdä mitään asteikkoa, jolla voitaisiin määrittää kiinanharjakoiran erinomainen luonne. Jalostusstrategiassa mainitaan myös, että tällä hetkellä hermorakenteeltaan ja toimintakyvyltään heikkoja ja arkoja koiria on liian suuri osuus useissa roduissa. Mikä on liian suuri osuus ja mitä rotuja väite koskee ja mihin väite perustuu?
- Jalostusstrategiassa on esitetty useita vaatimuksia koiran kasvattajille. Miten käytännössä näiden tarkkailu onnistuu ja onko se ylipäättään mahdollista? Miten voidaan kohdistaa pistokokeet oikein ja mitkä ovat oikeastaan Kennelliiton resurssit järjestää näitä pistokokeita? On järjetöntä asettaa paljon vaatimuksia, jos niiden seuranta on vajavaista.
- Yleisen terveystarkastuksen laadinta on hyvä idea ja siitä varmasti saataisiin perustietoa kaikista roduista. Mutta miten saada yleisestä terveystarkastuksesta niin kattava, että sillä saataisiin esiin jokaisen rodun tietyt ongelmat? Jokaisessa rodussa on omat ongelmansa ja kasvattajien ja rodusta kiinnostuneiden kannalta tärkeimmät asiat voivat jäädä pimentoon yleisessä kyselyssä. Kyselystä ei myöskään voi tehdä kovin laajaa, jolloin tuskin kovin moni siihen on innokas osallistumaan. Varmasti monia rotuja palvelisi kohdistetumpi kysely paremmin.
- Strategiassa on myös esitetty, että koirien siirto EJ-rekisteriin tehtäisiin helpommaksi. EJ-rekisteristä voi kuitenkin siirtää koiran pois kerran eli jos kasvattaja siirtää koiran EJ-rekisteriin, niin koiran tulevalla omistajalla on mahdollisuus siirtää kerran koira sieltä pois. Miten rekisteriin siirtoa ja sieltä pois siirtoa tarkkaillaan? Millaiset dokumentit koiran siirtämiseen rekisteristä toiseen vaaditaan?
- Koirien sukutaulun täydentäminen rotujärjestöjen toimesta olisi hyvä asia. Monesta ulkomaantuonnista puuttuu täydellinen sukutaulu, vaikka kiinanharjakoirissa sukutaulut ovat hyvin tiedossa ulkomaisilla koirilla. Täydentämällä sukutauluja saataisiin jalostustietokannan tietoja paremmiksi.

- Vapaaehtoinen luonne- ja terveystestaus olisi hyvä uudistus, mutta miten käytännössä tätä voitaisiin valvoa? Testaus ei saisi olla liian aikaa vievä ja vaikea toteuttaa, jotta kasvattajien olisi helposti mahdollista toteuttaa ne. On otettava kuitenkin huomioon, että suuremmilla kasvattajilla pentuemäärät voivat olla vuodessa hyvinkin isoja. Testaus ei saisi kohtuuttomasti vaatia kasvattajien aikaa. Ohjelmassa on esitetty, että kasvattajan pitäisi ilmoittaa kaikki astutukseen, tiineysaikaan, synnytykseen ja pentujen kasvuun liittyvät asiat. Lisäksi pitäisi raportoida eläinlääkärikäynneistä, käyttäytymisestä ja kuolinsyyt. Vaatimukset ovat mahdottomat, sillä kaikki pentueet eivät välttämättä synny kasvattajalla kotona ja kaikkien pienienkin asioiden kirjaaminen olisi lähes mahdotonta.
- Jalostusstrategiassa asetetaan myös käytettävien koirien ja niiden sukuun liian kovia vaatimuksia. Jos koira on tuonti, niin miten kasvattaja voi osoittaa koiran suvun pitkäikäisyyden ja entä miten voi osoittaa suvun terveystulokset? Kasvattaja ei voi vaatia koiran sukulaisten testausta vain Kennelliiton säädösten vuoksi. Tuonnit ovat monessa rodussa hyviä geenipoolin parantajia ja sen vuoksi niiden käyttöä jalostukseen ei saa tehdä äärettömän vaikeaksi tai jopa mahdottomaksi.
- Jalostusstrategiassa on myös painotettu paljon geenitestejä. Ne ovat hyvä työkalu kasvattajalle, mutta mitään rotua ne eivät täysin paranna geneettisistä sairauksista. ”Yhden geeniparin säätelämille vioille ja sairauksille pyritään saamaan geenitestit.” Geenitestien kehittäminen vie yleensä vuosia, joskus jopa kymmeniä vuosia. On siis mahdotonta olettaa, että kaikille yhden geeniparin säätelämille sairauksille voitaisiin noin vain rakentaa geenitestit. Lisäksi geenitestien tulokset eivät ole täysin mustavalkoisia. Kiinanharjakoira kasvattajien käytössä on tällä hetkellä prcdPRA-geenitesti (etenevä verkkokalvon surkastuma), jolla saadaan seulottua terveet, kantajat ja sairaat. prcd-muodon lisäksi tiedetään rodussa ainakin kaksi muuta PRA-muotoa eli geenitesti ei anna lopullista tulosta siitä tuleeko koira sairastumaan PRA:han. Tämän lisäksi tiedetään Suomessa ainakin yksi yli 10-vuotias koira, joka on testattu geenitestillä sairaaksi, mutta jolla ei ole vielä puhjennut PRA:ta (silmäpeilattu säännöllisesti). Geenitestin tulos ei siis välttämättä kerro fenotyypin totuutta. Mihin asti tällaisen koiran kanssa pitäisi odottaa jalostusta ja minkä vuoksi geneeiltaan sairas koira pitäisi poistaa jalostuksesta, jos kerran PRA ei välttämättä puhkea koiralle ikinä? PRA-testin lisäksi käytössämme on PLL-geenitesti (primaarinen linssiluksaatio). Myös tässä testissä voidaan seuloa terveet, kantajat ja sairaat. Testin ongelma on siinä, että myös kantajista 2-20 % voi sairastua PLL:oon. Missä vaiheessa kantajaa voi käyttää jalostukseen? Tällä hetkellä ei tiedetä kuinka iso osa kantajista todellisuudessa sairastuu ja missä iässä. Ei myöskään tiedetä sairastuuko sairaaksi todetut koirat varmasti. Geenitestit eivät siis kerro kuin koiran geneettisen tilan tiettyjen geenien osalta. Varmuudeksi ei voida edes sanoa ovatko nämä geenit lopulta vastuussa koiran fenotyypistä ja kuinka paljon esim. ympäristö vaikuttaa fenotyyppiin. On rodun kannalta väärin sulkea jalostuskäytöstä kaikki kantajat ja sairaat ja kieltää jyrkästi tietyt yhdistelmät. Geenitestien jatkuva lisääntyminen lisää myös kasvattajien kustannuksia tuntuvasti. Jos kasvattajilta vaaditaan usean geenitestin tekemistä useille kasvateille, on varma että koirien jalostus vähenee ja käytettävä geenipooli kärsii.
- Jalostusstrategiassa kirjoitetaan myös karvattomuuden genotyypin tuomista ongelmista. Kahden karvattoman kiinanharjakoiran yhdistäminen voi saada aikaan alkion, jolla on kaksi karvatonta geeniä. Tämä yhdistelmä on letaali ja sen saanut

alkio ei kehity ja se imeytyy emän verenkiertoon. Tästä ei koidu haittaa emälle. Tämän vuoksi kiinanharjakoirien kasvattajat toivovat, että kahden karvattoman yksilön yhdistämistä ei tulla kieltämään. Tämä kieltäminen vaikuttaisi vakavasti rodun jalostukseen. Rodussa ei myöskään saa kieltää kahden karvaisen yksilön yhdistämistä, sillä perustellusti tällä yhdistelmällä voidaan parantaa rodun tasoa, vaikka monimuotoisuus yhdistelmässä kärsii, koska tuloksena on vain karvaisia yksilöitä.

- Strategiassa puhutaan myös karvattomien rotujen hampaista. Hammaspuutokset on syytä sallia karvattomilla kiinanharjakoirilla. Kasvattajat ovat viime vuosina saaneet Suomessa jalostuksella karvattomien kiinanharjakoirien luuston ja hampaistot paremmiksi ja onkin nykyään melko harvinaista tavata karvaton kiinanharjakoira melkein tyhjällä suulla. Vähäiset hammaspuutokset ovat oltava sallittuja, jotta yksilöitä ei karsita jalostuksessa liikaa ja että karvattomista kiinanharjakoirista ei tule liian karvaisia. Tutkimukset ovat osoittaneet, että karvattomuus ja hampaiden puuttuminen sekä luuston heikkous periytyvät kytkeytyneenä. Lisäksi karvattomilla yksilöillä on sallittava ns. syöksyhammas, joka ei koira haittaa, mutta joka on hyvin tyypillinen piirre karvattomalla kiinanharjakoiralla.
- Lisääntymis-kohdassa on mainittu, että tuontispermaa saa käyttää vain koirille, jotka ovat aiemmin lisääntyneet normaalisti. Onko siis koiralle pakko tehdä tavallisella astutuksella pentue, jotta vain saadaan osoitettua koiran lisääntymiskyky? Turhia pentueita pitäisi varsinkin kiinanharjakoirissa välttää, joten tämä vaatimus olisi järjetön. Lisäksi, jos rodussa ei esiinny yleisesti lisääntymisongelmia, niin vaatimus on täysin turha.
- Strategian mukaan Kennelliitto kouluttaisi myös pentujen ostajia, jotta he osaisivat tehdä tarvittavia ilmoituksia omista koiristaan. Vaatimus on liikaa, sillä monelle koiranomistajalle koira on vain lemmikki, jonka jokaista liikettä ei seurata suurennuslasilla. Olisi kohtuutonta vaatia koiran omistajaa ilmoittamaan erilaisista asioista, vaikka tämä tieto olisi rodun tilanteen kartoittamisen kannalta tärkeää.
- Strategiassa puhutaan myös kuinka jalostuskandidaattien rakenneongelmia voitaisiin esim. näyttelyissä mitata ja määrittellä ovatko ne rodun keskitasoa terveempiä. Tällaiseen määrittelyyn pitäisi ensin luoda raja-arvot, jotka määrittävät rodun keskitason. Tällainen määrittely veisi vuosia ja siltikään ei välttämättä pystyttäisi määrittämään rotukohtaista optimaalista tasoa. Olisiko tuomareilla aikaa näyttelyissä keskittyä tällaiseen asiaan? Tällä hetkellä näyttelyt ovat suuressa suosiossa ja on hyvä, että pienimmissäkin näyttelyissä ehditään hoitaa näyttelyn perusasiat läpi. Tällainen mittaaminen ja rodun tason määrittäminen on jätettävä rotuyhdistyksen hoidettavaksi.
- Strategiassa puhutaan myös miten jalostustietokantaa voitaisiin käyttää paremmin hyväksi koirien jalostuksessa. Kiinanharjakoira kasvattajat ovat törmänneet ongelmaan silmätulosten kanssa. Niiden kirjaus jalostustietokantaan on hyvin erikoista. Tulokset saattavat muuttua hyvinkin paljon ja niiden luotettavuudesta ei voida olla varmoja. Kennelliiton olisikin syytä panostaa siihen, että tulokset voitaisiin kirjata suoraan niin kuin tarkastuslapuissa on kirjoitettu. Lisäksi silmätarkastajien olisi saatava yhtenäinen merkintätapa epäillyissä silmäsairauksissa.

Kokonaisuudessaan jalostusstrategia ei tule palvelemaan kiinanharjakoirien kasvattajia. Se asettaa liikaa vaatimuksia kasvattajille, jotka pyrkivät viemään rotua eteenpäin ja panostamaan rodun terveyteen ja rakenteeseen. Kiinanharjakoirat ovat erittäin suosittu rotu ja rekisteröimättömiä pentuja kaupitellaan paljon. Näiden vaatimusten myötä olisi varmaa, että rekisteröimättömien pentujen määrä tulisi kasvamaan. Suomen Kiinaharjakoirat ry:n hallitus ja jalostustoimikunta ei tule puoltamaan Suomen Kennelliiton ehdottamaa yleistä Jalostusstrategiaa.